

De Vaas - deel 4

Knoopkruid

Knoopkruid op de vaas

door Annette van Berkel

fotografie Annette van Berkel, tenzij anders vermeld

In een serie van vier artikeltjes vertel ik over de belevenissen met enkele vazen met wilde bloemen. Dit is de vierde en laatste en gaat over knoopkruid op de vaas. Het knoopkruid raap ik op de net gemaaide dijk. De bloemen doen het erg goed op de vaas. Het staat ongeveer een week en blijft zolang de bloemen niet uitgebloeid zijn aantrekkelijk. Als je de maaimomenten van de verschillende dijken rond Culemborg in de gaten houdt kan je op verschillende momenten gemaaid knoopkruid vinden.

Het knoopkruid is van alle vaasbloemen die aan de orde geweest zijn het meest geliefd. Diverse soorten insecten maken er intensief gebruik van. Zowel hommels, solitaire bijen als zweefvliegen en vlinders komen regelmatig drinken of stuifmeel halen op knoopkruid. Ik behandel hier een aantal bezoekers.

Hommels

Het begon al direct op de dijk. De net omgemaaide en nog niet verwelkte planten werden nog volop gebruikt. Vooral door hommels en honingbijen. Zo zag ik iets opmerkelijks: een drinkende akkerhommel op een bloem van het gewoon knoopkruid werd aangetikt door een honingbij (zie foto). De hommel ging er direct vandoor waarna de honingbij op de bloem landde en begon te drinken.

Akkerhommel vlak voor aantikken door honingbij

Honingbij op knoopkruid na verjagen akkerhommel

Honingbij met knoopkruidstuifmeel

Akkerhommel werkster met zwarte haren op borststuk

Weidehommel werkster

Dit gezien hebbende zou je de vraag of honingbijen voedselconcurrenten zijn van hommels met ja, soms wel, beantwoorden. Het zal in elk geval duidelijk zijn dat honingbijen graag knoopkruid gebruiken.

Op de knoopkruidbloemen had ik vooral akkerhommels waaronder dieren met meer of minder zwart op het borststuk. Een enkele keer kwam een weidehommelwerkster stuifmeel en nectar verzamelen. Mannetjes hommels van verschillende soorten hingen langdurig rond op de bloemen.

Solitaire bijen

Diverse soorten solitaire bijen gebruiken knoopkruid als stuifmeel en nectarbron. Hier afgebeeld zijn kauwende metselbij en een grote klokjesbij. De kauwende metselbij en de grote klokjesbij gebruiken beide gangen in mijn bijenhotel. De grote klokjesbij drinkt alleen nectar op knoopkruid. Stuifmeel wordt uitsluitend op klokjes verzameld. De kauwende metselbij gebruikt ook het stuifmeel van het knoopkruid en verzamelt dat door met haar achterlijf met de verzamelharen op de stuifmeelhokjes te slaan.

Zweefvliegen

Snorzweefvlieg

Snorzweefvliegen gebruiken vrijwel alle beschreven vaasbloemen. Zo ook het knoopkruid. Zij vliegen vrijwel het hele jaar door. Het grappige is dat de winterdieren donkerder zijn dan de zomervliegen. Met name de snor, bij dit mannetje goed te zien, is bij winterdieren meer een zwarte streep en de 's zomers gele vlekken en banden neigen 's winters naar oranje (zie wintervlieg in Hak-al 2024-4, wilgenkatjes). Mannetjes zweven alleen of in groepjes op

beschutte plaatsen. Bij mij in de tuin zweven ze 's zomers vaak onder de eik op ca 2 m hoogte. De larven eten bladluizen op verschillende kruiden, struiken en bomen.

De bretelwimperzweefvlieg

Een bretelwimperzweefvlieg heeft twee witte streepjes op het borststuk: de bretels. Wimperzweefvlieg komt waarschijnlijk van de behaarde ogen. Deze soort komt regelmatig op het knoopkruid stuifmeel en nectar eten. De larven eten bladluizen in bomen.

Citroenpendelvlieg en doodskopzweefvlieg

Ook de citroenpendelvlieg en de doodskopzweefvlieg, 2 prachtige geel-zwart gekleurde zweefvliegen, gebruiken het knoopkruid als energie- en eiwitbron. Het zijn vliegen waarvan de larven leven in permanent vochtig tot natte omgeving met veel organisch materiaal.

Kleine bandzweefvlieg

De kleine bandzweefvlieg heeft net als bovengenoemde zweefvliegen wespachtig aandoende strepen op het achterlijf en lijken daardoor een beetje op een wesp. Dit op een wesp lijken om niet opgegeten te worden door vogels heet mimicry.

Terwijl op de dijk knoopkruid vaak gebruikt wordt door vlinders zie ik dat in de tuin toch wat minder. Een witte heeft wel eens even wat belangstelling maar tegen de tijd dat je je fototoestel gepakt hebt is 'ie al weer weg. Het gevolg is dat er geen mooie foto's van Kars van vaasknoopkruid bezoekende vlinders zijn. Om vlinderliefhebbers niet teleur te stellen hier toch een foto van Kars van een vlinder op knoopkruid op de dijk: een kleine vos. 🐝

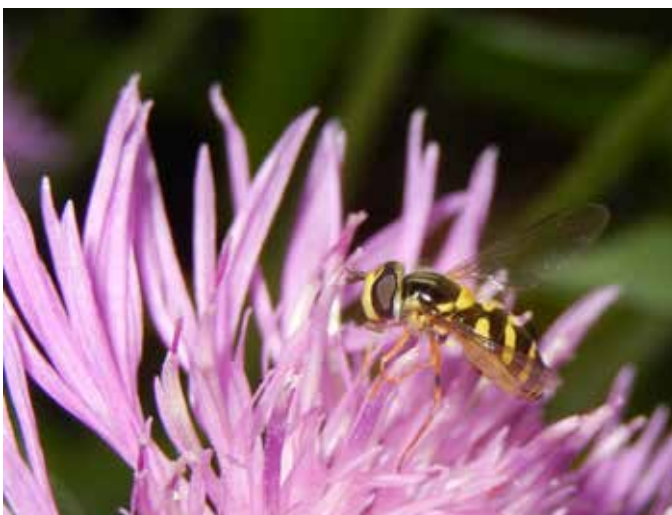
Kauwende metselbij fouragerend op knoopkruid

Grote klokjesbij

Snor zweefvlieg mannetje zomervorm

Bretelwimper zweefvlieg

Citroenpendelvlieg

Doodshoofdzweefvlieg en kleine bandzweefvlieg

Kleine bandzweefvlieg

Kleine vos op knoopkruid op de dijk © Kars Veling